

методиками, які менеджери підприємств використовують для проходження «case interview» і «assessment centre» з метою успішного знаходження робочих місць нашими студентами спеціальності «менеджмент внешнеэкономической деятельности».

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Ахвердов О. А. Дифференциальная психология / О. А. Ахвердов, Н. Н. Волоскова, Т. В. Белых. – Санкт-Петербург : Речь, 2004.
2. Никифоров Г. Практикум по профессиональной деятельности и менеджменту / Г. Никифоров, Н. Дмитриева, В. Снеткова. – Санкт-Петербург : Питер, 2001.
3. Семенов А. К. Психология и этика менеджмента и бизнеса / А. К. Семенов, Е. Л. Маслова. – Москва : «Дашков и К.», 2002.
4. O'Hair Dan. The Essential Guide to group communication / O'Hair Dan. – Boston, New York : Bedford / St. Martin's, 2004.
5. O'Hair Dan. The Essential Guide to interpersonal communication / O'Hair Dan. – Boston, New York : Bedford / St. Martin's, 2004.

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ

Викторія Касьянова – доцент кафедри делового іноземного мови та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Научные интересы: филология, психология, этнолингвистика, методика преподавания английского языка для специальных целей (EBE – English for Business and Economics).

ДИВОВИЖНИЙ СВІТ ПІЗНАННЯ І НАВЧАННЯ КРИЗЬ СЛОВО

Тетяна КОМАРНИЦЬКА (Львів, Україна)

У статті розглядається роль рідної мови будь-якого народу у становленні особистості та про значення іноземних мов у розширенні кругозору про чужоземні мови та культури і шлях до їх сприйняття, розуміння і взаєморозуміння у міжкультурному діалозі.

The article deals with the role of the native language in perception of the world and becoming a personality. A great deal of emphasis is placed on foreign languages and enriching our knowledge of unfamiliar languages and cultures that shows the way to mutual understanding in intercultural dialogue.

Уже втретє запрошує Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка на Міжнародну науково-практичну конференцію, що є вагомим внеском у розвиток національної освіти, науки і культури. Цьогорічна конференція на тему: "Мова і світ" є ювілейною і присвячується 25-літтю факультету іноземних мов та 10-літтю відділу перекладознавства. Дозвольте привітати Ректора та факультет іноземних мов із знаменним ювілеєм і наголосити на значимості діяльності факультету перш за все для Вашого чудового краю, адже Кіровоградщина підтримує економічні та культурні зв'язки із багатьма країнами світу, а це значить, що знання мов для розуміння і взаєморозуміння у міжкультурному діалозі неперечні.

У Вашому краї панує особлива аура слова, бо тут жили і працювали світочі нашої культури – корифеї українського театру І. Тобілевич, М. Кропивницький, М. Садовський, М. Заньковецька, Гнат Юра, тут народилися письменники В. Винниченко, Ю. Яновський, на Кіровоградщині віддавав дітям своє велике серце філолог, вчений-педагог Василь Сухомлинський, 90-ліття від дня народження якого майнуло у 2008 році.

Хочу подякувати декану факультету, проф. О. Білоусу та організаторам конференції за запрошення і, як годиться в такий день, хотіла б вплести у вінок ювілярові моє скромне слово.

Ми пізнаємо дивовижний світ крізь слово, крізь рідне слово. Границі моєї мови – це границі мого світу, вважає австрійський філософ Людвіг Вітгенштайн. Як це відбувається дізнаємося зі "Сповіді" християнського теолога, родоначальника християнської філософії історії Августина (354 - 430): "Я ловив слова своєю пам'яттю, коли старші називали якусь річ і вимовлене слово підкреслювали рухом у бік тієї речі; я спостерігав це й запам'ятовував, що старші називають так ті предмети, які хотіли показати. А їх бажання виявлялося рухами тіла, цією природною мовою всіх народів" [11 : 10.] У цих думках Августина вирисовується певна картина природи мови і той шлях, який долає немовля до віку, коли само вчиться говорити. Таке навчання мови Вітгенштайн називає "ein Abrichten" (дресируванням), а методу - "ein hinreisendes Lehren der Wörter" (демонстративне навчання слів).

Питаннями природи мови і як нею оволодіти займалися, починаючи від Геродота, філософи, психологи, мовознавці і просвітителі-гуманісти, теорії яких лягли в основу методології навчання як рідної, так і іноземної мови.

Августин у "Сповіді" описує свої шкільні роки, де вчили початкової науки. Писати, читати і рахувати, про свою любов до латини і причини ненависті до греки, бо навчали її засобами примусу та загрозами страшних кар. Августин вважає, що "кращою спонукою в навчанні є вільна цікавість, а не силування, до якого приєднується страх" [11 : 16].

Впродовж років розвинулась спільна педагогічна культура, що ґрунтувалась на педагогічному ідеалі у виборі шляхів і засобів навчання і виховання особистості: у народній поезії, прислів'ях, приказках, у казках і народній пісні знаходимо трактування педагогічного ідеалу. З чистих джерел народної мудрості черпало і черпає творче натхнення і запал живої думки не одне покоління видатних педагогів світу. Саме народна педагогічна мудрість, так звана народна педагогіка [16] забезпечила високий науковий і педагогічний злет вчителя-словесника, директора Павлівської середньої школи на Кіровоградщині В. О. Сухомлинському.

Давайте завітаємо разом з І. Цюпою на урок Василя Олександровича у Х клас Павлівської школи.

"Василь Олександрович пройшовся класом. Серцем відчув, яка перед ним цілина. Сяк так вони вчилися за програмою, здавали на трійки, четвірки і все... Вчителі, які вели їх ще в першому, другому, п'ятому, сьомому класах, не навчили любити слово, цінувати книгу... А жаль... То що вони варті без розуміння духовного життя, без відчуття краси рідного слова, без пізнання книги? От про це і треба сьогодні говорити. І він почав..." [16 : 146 - 147]

Слово – це дорогоцінний діамант. Слово, завдяки якому ми розуміємо один одного, творить великі дива на землі: без нього не було б писемності, ні літератури, а ні пісні. Відберіть у людини її мову і вона здичавіє. Мова кожного народу прекрасна. Мов неповторний самоцвіт вирає вона всіма барвами веселки, має своє звучання, свою ваговитість, власну наповненість і красу. У величезному мовному запасі вибрити потрібне слово – то велике вміння. Принагідно хочу згадати тут елітарну книгу відомого перекладача Андрія Содомори "На одинці зі словом" [14], в якій автор за висловом проф. Роксолани Зорівчак відчуває своєрідність "звичайного слова", проникає в його глибини, розрізняє в його звучання семантичні нюанси, вловлює міжтекстні словесні ситуації. А франкове "Як би ти знав, як багато важить слово" дізнаємось із своєрідної книжки "Das schönste deutsche Wort" ("Найкрасивіше німецьке слово") [2], виданою проф. Ютою Лімбах з інституту імені Лянге, з метою привернути увагу світової громадськості до багатства німецької мови. У цій книзі зібрані слова, які найбільше хвилюють як самих носіїв мови, так й тих, для яких німецька мова – іноземна. Із 12000 пропозицій, які надійшли на конкурс, в книзі презентовано 4000 і обґрунтовано їх вибір, серед яких словами-фаворитами є такі концепти " Heimat - Батьківщина", "Liebe - Любов", "Glück - Щастя". Цей конкурс викликав широкий резонанс і дав поштовх до осмислення і оцінки своєї рідної мови, бо знання рідної мови визначає багатство, широчінь інтелектуальних і естетичних інтересів особистості. Той, хто не знає материнської мови або цурається її, стає безбатченком.

Давайте знову повернемося ненадовго на урок В. Сухомлинського.

Десятикласники, затамувавши подих, слухали Вчителя і дивувались не тільки його знанням, його пам'яті, а й тій простоті й сердечності, з якою він їм розповідав про слово, про мову, про книгу, про велике могутнє море, яке називається літературою.

- А чи легко і приємно читати на чужій мові?
- Воно й легко і приємно буває, якщо ви навчитесь чужої мови, але лише в тому разі, якщо ви на своїй рідній мові начиталися вдосталь. Читання книг на чужій мові все одно, що виїзд в гості; буває часом в чужих людей приємно і навіть корисно, але не дай Боже нікому не мати власної хати. – відповів на питання вчитель словами Н. Г. Чернишевського [18 : 149].

Наша хата – то наша рідна мова. Її треба берегти і свято шанувати, пам'ятаючи при цьому слова великого Тараса: "І чужого наuczайтесь й свого не цурайтесь".

Від чого йде оця мовна бідність? Від того, що як учні, так і студенти мало читають, стаючи щораз більше компютерозалежними. Школа, саме школа, а в ній і вчитель, бо "вчителем школа стоїть" (Франко), повинна не тільки давати ґрунтовні знання, а й виховувати особистість, бо "особистість бере на себе відповідальність" [10], вчити вчитися, відкривати і плекати таланти, бо скільки учнів, стільки й світів. Мені згадуються слова Гайнріха Гайне: Кожна людина – це світ, який з нею народжується і з нею умирає. Під кожною могильною плитою лежить всесвітня історія. Тільки школа, в якій панує грація (Гердер), може виконувати свою священну місію перед Богом і суспільством.

Й. Г. Гердер у своїх "Schulreden" – "Шкільні промови" [1] вкладає в поняття "Grazie" такі ознаки, як "Reiz" – привабливість. У сучасних психолого-педагогічних термінах я назвала б це стимулом до пошуку, пізнання і відчуття "Ага-відкриття". Наступна ознака "Anstand" – порядність, що охоплює стан людської вербальної і невербальної поведінки. "Anmut", "Annehmlichkeit", "Holdseligkeit", дослівний переклад яких на українську мову не зможе передати того стану, який можна відчувати і переживати. Про це пише А. Содомора, аналізуючи "Wanderers Nachtlied... Über allen Gipfeln..." – "Нічну пісню мандрівника". Багатоголосся відлуння тиші [15 : 183].

Як проявляється грація у самому вчителеві? Гердер називає дві найважливіші ознаки, "Edelsteine" – дорогоцінні камені, які повинні прикрашати "das Brustschild" – професіограму вчителя. Це – "Einsicht" und "Treue" [1 : 285]. Дослівний переклад не відтворить повністю того, що вкладає Гердер у ці слова. На мою думку, це – покликання і вірність своєму покликанию. А покликання вимагає жертвності: Слова В. Сухомлинського "Серце віддаю дітям", "Учитель творить людину" - не просто метафори. У них вічна правда вчительської прогресії, що не залежить від змін новітніх концепцій, програм процесів чи назв освітніх закладів. Ця правда залишається незмінною від найдавніших часів для усіх поколінь минулого і сьогодення. Тому визначні авторитети, поети і письменники усіх епох присвячували слова глибокої дяки за його суспільний подвиг. [13]

Тож згадаймо і ми у подумках свого першого вчителя чи вчительку, наших вчителів – словесників, що зуміли запалити вогник любові до найдорожчого дару мови, рідної і чужоземної. Але все чуже, інше, мені непритаманне розкривають свої принадні обрії через рідне слово. Через нього пізнаємо таємничість і складність всіх інших наук. Від того, наскільки ми озброєні рідним словом, залежить і набуття нами знань чужоземних мов, їх розуміння, сприйняття і взаємозбагачення. Ось чому нам видається слушною і необхідною ініціатива міністра освіти Івана Вакарчука щодо української мовної присутності в російськомовних університетах. Цю ідею підтримали багато керівників ВНЗ і внесли пропозиції для реалізації цієї нелегкої, але важливої державної ваги справи. [5]

Не менш важливою проблемою є статус школи в наш непростий час. Найбільш турбує те, що школа перестала бути духовною колицкою, а вчитель постає в двох реаліях: "Der Lehrer – ein Mythos" und "Der Lehrer – *homo aeconomicus*" [4]. Якщо й надалі у наших університетах будуть відмежовувати науку від професії, то вчитель німецької мови як іноземної може стати міфом. Відмежування науки від професії різко критикував Ф. Шіллер [3], бо учитель повинен не тільки знати мову, володіти лінгвістичною компетенцією, але й знати методологію предмету, знаходити все нові і нові методи викладання, а кожна винайдена метода є тільки щабель, на який треба стати для того, щоб іти далі. Методологію вивчання іноземної мови, іншомовних філологічних студій, є, на наш погляд, концепція міжкультурних філологічних студій, що започаткована в Україні 1993 р. і поволі утверджується у школах та у ВНЗ. Кафедри, що випускають викладачів іноземних мов та літератури та перекладачів, мають бути посередниками між двома культурами і яскравим прикладом рівноправного міжкультурного діалогу у щораз більш глобалізованому світі. Отож, вітаю деканат і кафедру із славним ювілеєм, бажаю творчих злетів у благородній діяльності, яка вносить вагомий вклад у виховання нації.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Herder, J. G.: Schulreden. In: Herders Werke in fünf Bänden. Fünfter Band. – Aufbau-Verlag Berlin und Weimar, 1969, S. 283 – 407
2. "Das schönste deutsche Wort" – Max Hueber Verlag, 2004

3. Schiller, F.: gesammelte Werke. Bd. 8, Aufbau-Verlag, 1959
4. Schwerdfeger J.: Um einen fremdsprachenlehrer von innen bitend. In: Plänarvorträge der XIII. IDG, Graz 2005
5. "Ефект" мовної присутності. В. – "Україна молода", 27 січня 2009
6. Дистервег А. Избранные педагогические сочинения. М.: Учпедгиз, 1956
7. Комарницька Т. М.: Пізнавати, здобувати, творити і віддавати. – каменярь, №5 грудень 2005
8. Комарницька Т. М.: Вивчення мови як іноземної, філологічні студії в інтеркультурному аспекті. – Наук. Вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки, № 4, 2008 С. 431 – 436.
9. Левада О. С.: Слово до друзів по зброї. – Літ. Україна, 5 квітня 1977
10. Сверстюк Є.: На хвилях свободи. – "Терек", Луцьк, 2004
11. Святий Августин: Сповідь. Переклад з латини Юрія Мушак. – Київ, вид-во Соломії Павличко "Основи", 2008
12. Сербенська О. А.: Мовний світ Івана Франка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006
13. Слово про вчителя. – К.: Рад. шк., 1985
14. Содомора А. Наодинці зі словом. – Центр гуманітарних досліджень ЛНУ ім. Івана Франка, 1999
15. Содомора А.: Студії одного вірша. – Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка "Літопис", 2006
16. Стельмахович М. Г.: Народна педагогіка. – К.: Рад шк., 1985
17. Сухомлинський В. О.: Вибрані твори: у 5-ти т. К.: Рад шк., 1976 С. 77
18. Цюпа І.: Василь Сухомлинський (Добротворець). Серія життя славетних. Вип. 23. Вид-во ЦКЛКСМ "Молодь". – Київ, 1973.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тетяна Комарницька – доцент кафедри німецької філології ЛНУ ім. Івана Франка, керівник наукової теми: Дидактико-методичні проблеми викладання іноземних мов та лінгвокраїнознавства у міжкультурному аспекті у ВНЗ України.

Наукові інтереси: мовна політика, лінгводидактика та лінгвокраїнознавство в міжкультурному аспекті, герменевтика, дискурс.

ПРОФЕСИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ КО ВНЕДРЕНИЮ ПРОГРАММ ИНОЯЗЫЧНОГО ПОГРУЖЕНИЯ В УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ УКРАИНЫ

Зоя КОРНЕВА (Київ, Україна)

У статті розглянуто одну із ключових проблем роботи у програмах інішомовного занурення – проблему підготовки викладачів. Зокрема, було проаналізовано основні вимоги до такої підготовки, а також виділено чотири ключові напрямки.

The given article highlights one of the crucial problems of introducing immersion programs, i.e. the problem of professional training of those teachers who work in these programs. Basic requirements to the training have been analysed and four concepts have been singled out.

Преподавание специальных дисциплин на английском или любом другом иностранном языке (так называемое «иноязычное погружение») признано одним из наиболее эффективных, а также интенсивных средств обучения иностранному языку для профессионального общения. Подход к обучению английскому языку для профессиональных целей через англоязычное погружение, программы которого внедряются в курсах специальных (профессиональных) дисциплин постепенно начинает распространяться и в Украине. В двух отечественных высших учебных заведениях (Днепропетровском университете экономики и права и Национальном техническом университете Украины «Киевский политехнический институт») уже более семи лет исследуются возможные пути оптимального внедрения этого подхода в преподавание специальных дисциплин студентам экономических направлений.

В ходе проведенных исследований одной из ключевых проблем была выделена проблема подготовки преподавателей для профессионального преподавания в программах англоязычного погружения в курсах специальных экономических дисциплин. Цель данной статьи – рассмотрение основных составляющих такой подготовки.

Обобщая качества, необходимые преподавателю для работы с программами погружения, т.е. те знания, навыки и умения преподавателя, которые они воплощают, можно сказать, что в данном случае речь идет об:

- общепедагогических знаниях, навыках и умениях преподавателя (включая минимально необходимый уровень компетентности в области психологии, вузовской педагогики, психофизиологии студенческого возраста и т.п.);
- высоком уровне профессионального владения понятийным аппаратом, материалом, проблемами той дисциплины, которая преподается;